

**Onderzoek
Standaardmodel**

Rapportage

Auteurs:
Henk Heinen
Irene Zondervan

Amsterdam, 20 juni 2017

Door de Wet verbeterde premieregeling kunnen pensioenuitvoerders vanaf 1 september 2016 naast een vaste uitkering, ook een variabele uitkering aanbieden aan hun deelnemers. De variabele uitkering geeft deelnemers in vergelijking met een vaste uitkering perspectief op een hoger pensioeninkomen, maar kent wel meer risico's voor deelnemers in de uitkeringsfase.

In de Pensioenwet en het Besluit Uitvoering Pensioenwet zijn communicatieverplichtingen opgenomen met betrekking tot het verstrekken van informatie over de variabele uitkering, over de keuze die de deelnemer mag maken tussen een vaste uitkering en een variabele uitkering en bij welke pensioenuitvoerder hij de gekozen uitkering aankoopt. Bij de communicatie hierover moeten alle pensioenuitvoerders vanaf 1 januari 2018 gebruik maken van het standaardmodel. Het standaardmodel is een (gedeeltelijk) gestandaardiseerd informatiedocument dat verstrekt wordt aan deelnemers ter ondersteuning van de keuze tussen een vaste en een variabele uitkering.

Het standaardiseren van de informatie heeft als doel deelnemers te helpen met het maken van een keuze tussen een vaste of een variabele uitkering. Het beoogt het gemakkelijker te maken voor deelnemers om de verschillende producten te beoordelen en na te gaan wat bij hun situatie past. Daarnaast maakt standaardisatie het mogelijk dat producten ook tussen verschillende uitvoerders van de uitkeringen, in dit onderzoek verzekeraars, vergeleken kunnen worden.

Samen met ongeveer 50 deelnemers is in de periode oktober-december 2016 een conceptmodel voor verzekeraars ontwikkeld. Daarna is het model verder geoptimaliseerd. In opdracht van het Verbond van Verzekeraars heeft Motivaction een kwantitatief vervolgonderzoek uitgevoerd onder een grote groep deelnemers om zo inzicht te krijgen in de begrijpelijkheid van en waardering voor het standaardmodel.

De doelstelling van het onderzoek is:

In kaart brengen of het standaardmodel het gewenste effect heeft, namelijk inzicht van deelnemers in de pensioenuitkering vergroten bij de keuze tussen een vaste uitkering en een variabele uitkering, opdat het standaardmodel door het Verbond voor Verzekeraars kan worden geoptimaliseerd.

Het onderzoek geeft antwoord op de volgende onderzoeksvragen:

- Welke informatie uit het standaardmodel neemt de doelgroep in overweging bij het maken van een keuze tussen een vaste en variabele pensioenuitkering?
- In hoeverre snappen deelnemers op basis van het standaardmodel dat ze een keuze hebben tussen een vaste en variabele pensioenuitkering?
- Hoe duidelijk en begrijpelijk is de informatie op het document dat wordt verstrekt aan deelnemers ter ondersteuning van de keuze tussen een vaste en variabele uitkering? In welke mate krijgt men inzicht in de verschillen tussen een vaste en variabele pensioenuitkering?
- Is de indeling met tekstblokken van de conceptdocumenten effectief?

- In welke mate biedt het standaardmodel ondersteuning bij het vergelijken van verschillende producten en om na te gaan welk product (vast of variabel) het best bij de eigen situatie van de deelnemers past?
- In welke mate kan de doelgroep op basis van het standaardmodel (als geheel) vaststellen of een vaste of een variabele pensioenuitkering beter past bij de eigen behoefte en situatie (subjectief bezien, naar de mening van de doelgroep*). En is het voldoende duidelijk dat het product bij verschillende pensioenuitvoerders kan worden afgenomen?
- Op welke wijze kan het standaardmodel eventueel worden geoptimaliseerd zodat het model nog beter tegemoet komt aan de wensen en behoeften van de doelgroep?

* Een goed begrip van de informatie op het standaardmodel door de deelnemers staat bij dit onderzoek centraal. Is de informatie voor de doelgroep voldoende helder om op basis hiervan een (subjectieve) keuze te kunnen maken voor een vaste of variabele pensioenuitkering? Omdat de volledige online variant van het standaardmodel met persoonlijke financiële gegevens ten tijde van het onderzoek nog niet beschikbaar was, kan het inzicht in eventuele objectieve keuzes die deelnemers maken met dit onderzoek niet worden gegeven.

Respondenten zeggen informatie te begrijpen

Met het onderzoek hebben we getracht inzicht te bieden in de subjectieve begrijpelijkheid van het standaardmodel en in het daadwerkelijke begrip van de informatie in het document. De deelnemers aan het onderzoek zeggen de informatie te begrijpen. De cijfermatige beoordeling op het aspect begrijpelijkheid is positief en ook de resultaten van de markeervragen tonen aan dat men de informatie voldoende duidelijk vindt. De resultaten op de testvragen, die inzicht geven of men de tekst ook daadwekelijk heeft begrepen, geven echter een ander, minder gunstig beeld.

Hoe de resultaten op de toetsvragen te interpreteren?

Het percentage juiste antwoorden dat bij de verschillende tekstblokken is gegeven, loopt uiteen van 20% tot 78%. In hoeverre dit wel of geen teleurstellende percentages zijn, hangt af van de ambities van het Verbond van Verzekeraars en de vraag hoe deze te interpreteren. De keuze voor een pensioenuitkering is nieuwe informatie, getuige ook de reacties van respondenten (pensioenuitkering inkopen?). Ook krijgt men voor het eerst het standaardmodel onder ogen. Nieuwe informatie, zeker in relatie tot persoonlijke financiën/pensioen heeft doorgaans tijd nodig om te bezinken. Die gelegenheid is de deelnemers aan het onderzoek niet of nauwelijks geboden. Men heeft in relatief korte tijd de informatie uit het document doorgenomen en de toetsvragen hierover beantwoord.

Dit is een beperking van deze kwantitatieve onderzoeksofzet, die bij de interpretatie van de resultaten van de testvragen in ogenschouw genomen dient te worden.

Ter vergelijking

In 2016 heeft Motivaction in opdracht van het Verbond van Verzekeraars onderzoek gedaan naar de verzekeringskaart. Bij dit onderzoek is eveneens een aantal toetsvragen gesteld om te kunnen bepalen in welke mate de lezer de tekst in het document begrijpt. Hoewel een andere thema, kunnen de resultaten van het onderzoek naar de verzekeringskaart tot op zekere hoogte worden vergeleken met de resultaten van het onderzoek naar het standaardmodel. Bij de zes toetsvragen die in relatie tot de verzekeringskaart zijn gesteld, varieerde het percentage juiste antwoorden van 30% tot 71%. Ook hier liep de percentages juist beantwoorde vragen sterk uiteen, vergelijkbaar met de percentages bij het onderzoek naar het standaardmodel.

Informatie standaardmodel is relevant

De relevantie van de informatie van de verschillende tekstblokken wordt gemiddeld rond de 7 beoordeeld. De lezer lijkt dus alle informatie uit het document in overweging te nemen bij een keuze tussen een vaste en variabele pensioenuitkering. Bij individuele diepte-interviews voor de Pensioenfederatie (juni 2017) over het standaardmodel, blijkt vooral informatie over het verschil in bedragen en het verschil in risico tussen vast en variabel belangrijk bij het maken van een keuze.

1 op de 3 geeft juiste antwoorden op (bijna) alle vragen

In dit perspectief stemt het percentage van 36% van de respondenten dat 5 of 6 van de 6 testvragen juist beantwoordt wellicht tot tevredenheid. Interessant om te zien, is dat deze groep respondenten zich op een aantal punten onderscheidt van de groep die het er duidelijk veel minder goed vanaf brengt (maximaal 2 vragen goed, vragen die juist worden beantwoord zijn heel divers). Opvallend is dat we bij de resultaten geen verschil in leeftijd hebben kunnen aantonen. Respondenten die de pensioengerechtigde leeftijd naderen, scoren niet beter dan jongeren voor wie het pensioen nog ver weg is, waardoor ze wellicht ook minder gemotiveerd zijn om de informatie uit het document goed door te lezen en om vragen hierover te beantwoorden. Wel hebben we vastgesteld dat degenen die (bijna) alle vragen goed hebben beantwoord, vaker hoger opgeleid zijn, een hoger inkomen hebben en beter op de hoogte zijn van de eigen pensioensituatie. Ook geeft deze groep vaker aan daadwerkelijk geholpen te zijn door het standaardmodel bij het maken van een keuze tussen een vaste en variabele pensioenuitkering.

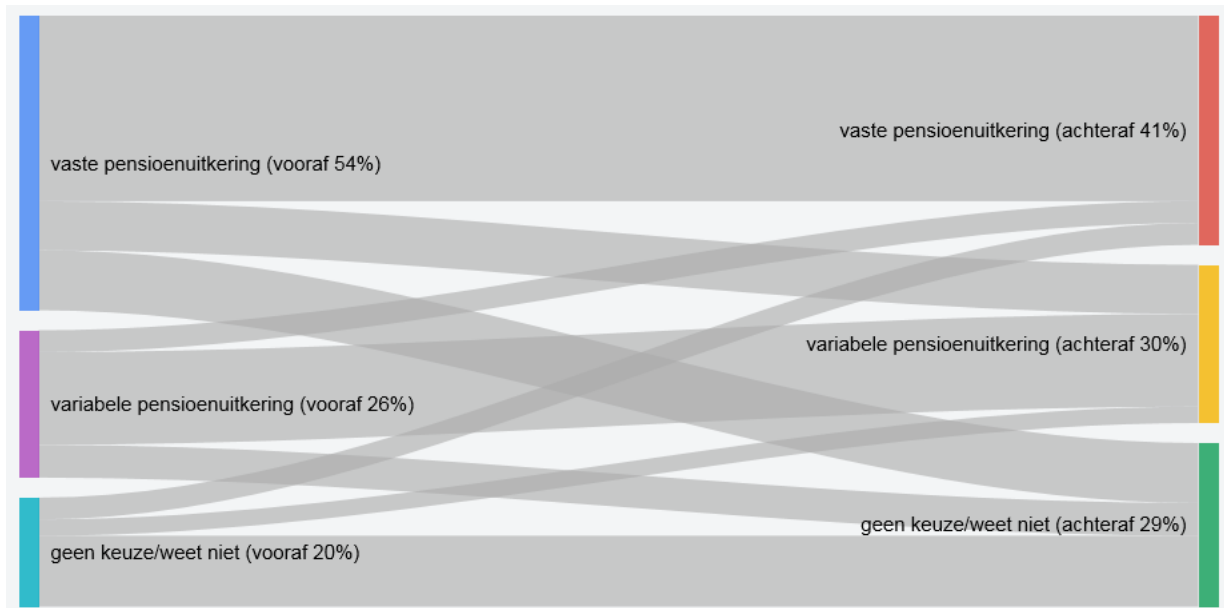
1 op de 3 maakt een andere keuze

Een andere bevinding uit het onderzoek die tot tevredenheid mag stemmen, is dat 1 op de 3 deelnemers aan het onderzoek naar aanleiding van het doorlezen van het standaardmodel tot een andere keuze komt. Vooraf heeft een meerderheid (54%) een voorkeur voor een vaste pensioenuitkering. Achteraf vindt een verschuiving plaats. Meer respondenten kiezen voor een variabel pensioen of weten (nog) niet wat te kiezen. Met andere woorden het standaardmodel zet mensen aan het denken. Welke keuze men in de praktijk zal maken, kan op basis van dit onderzoek niet worden vastgesteld. Een grotere groep die na het lezen van de informatie niet weet voor een vaste of variabele pensioenuitkering te kiezen, betekent niet per definitie dat het document respondenten in verwarring achterlaat. Indien men de informatie eerst nog wil laten bezinken om tot een weloverwogen besluit te komen, of besluit om meer informatie bij een financieel adviseur in te winnen, dan doet het standaardmodel wat het zou moeten doen.

Op de volgende wordt de verschuiving van de voorkeur van de respondenten grafisch weergegeven.

De figuur hiernaast laat zien, dat de meeste verschuiving plaatsvindt bij respondenten die vooraf een keuze maken voor een vaste pensioenuitkering. Een meerderheid blijft bij deze keuze, maar een substantieel aantal kiest na het lezen van het standaardmodel voor een variabele uitkering of is door het standaardmodel aan het twijfelen gebracht en maakt geen keuze.

Ook een deel van de respondenten dat vooraf voor variabel kiest, heeft na het lezen van het document een andere voorkeur, maar dit effect is bij hen minder groot.

Er zijn nog verbeterpunten

Is het standaardmodel in de huidige vorm goed genoeg? Nee, naar onze mening niet. Het onderzoek toont aan dat er nog de nodige verbeterpunten zijn. Een aandachtspunt is dat juist lager opgeleiden en mensen met een lager inkomen meer moeite hebben om de informatie uit het document goed te interpreteren. Juist de groep voor wie het van groot belang is om een weloverwogen besluit te nemen over de keuze tussen een vaste en variabele pensioenuitkering, slaagt hier met behulp van het document niet in.

Het gevaar dat met name bij deze groep bestaat, is dat men zegt de informatie te begrijpen (subjectieve begrijpelijkheid), maar dit in werkelijkheid niet doet, getuige het beperkte aantal juiste antwoorden dat men geeft op de testvragen. Het risico bestaat derhalve dat deze mensen op basis van foute antwoorden/verkeerd geïnterpreteerde informatie verkeerde keuzes maken met grote gevolgen voor hun oude dag. Men heeft het immers al niet breed en loopt wellicht de kans op een hogere pensioenuitkering om verkeerde redenen mis. Vanuit maatschappelijk oogpunt staat het Verbond van Verzekeraars voor de taak om het standaardmodel op zo een manier aan te passen, dat het document ook voldoende duidelijk is voor lager opgeleiden en mensen die minder goed financieel onderlegd zijn en minder goed op de hoogte zijn van hun eigen pensioensituatie. Een andere oplossing is voor deze groep het aanbieden van advies te vergemakkelijken.

Aandachtspunten

De grote hoeveelheid tekst is een belangrijk aandachtspunt. Bij het zien van deze hoeveelheid financiële informatie, zakt de moed bij menigeen al vrij direct in de schoenen. Zeker ook wanneer in de tekst ook nog financieel jargon en moeilijke formuleringen worden gebruikt. De vraag die het Verbond van Verzekeraars zich naar de mening van Motivaction nadrukkelijker dient te stellen, is wat de precieze functie van het standaardmodel is en hoeveel boodschappen het Verbond hiermee wil overbrengen. Wenst het Verbond mensen met het document in algemene zin te informeren over de keuze tussen een vaste en variabele pensioenuitkering en over het onderscheid tussen beide? Of dient men op basis van het standaardmodel ook daadwerkelijk een keuze te (kunnen) maken? Zowel tussen type uitkering als aanbieder.

Informatie in twee lagen

In elk geval is het raadzaam om efficiënter gebruik te maken van de twee lagen in het (online) document. De informatie in laag 1 dient compact, overzichtelijk en begrijpelijk te zijn. Het aantal informatie elementen in laag 1 dient naar ons idee dan ook te worden teruggebracht. Een aantal kan worden verplaatst naar laag 2, bijvoorbeeld de grafieken en tabellen. Gebleken is dat deze niet voor iedereen verhelderend zijn, integendeel. In de 2^e laag is wel ruimte voor extra tekst en uitleg. Degenen die aanvullende informatie zoeken, kunnen die hier vinden.

Opmaak

Wat de opmaak betreft, is er ook nog ruimte voor verbetering. De vraagtekens in de grafiek bij tekstblok 2 bijvoorbeeld roepen letterlijk vraagtekens op. Ook de tabellen en figuren bij de tekstblokken 5 en 6 leiden tot vragen en onbegrip bij de lezers. Hier zou nog eens kritisch naar gekeken kunnen worden.

In blok 10 tot slot wordt de lezer handelingsperspectief geboden. Niettemin kan het naar onze mening geen kwaad om de lezer nadrukkelijker te informeren dat hij bij het maken van een definitieve keuze voor een vaste of variabele pensioenuitkering contact kan zoeken met de betreffende pensioenuitvoerder of een financieel adviseur voor meer informatie.

Resultaten

Op de hoogte van eigen pensioensituatie?

De respondenten is allereerst gevraagd naar in hoeverre ze naar eigen inschatting op de hoogte zijn van hun eigen pensioensituatie. Meer dan de helft (56%) geeft aan redelijk tot volledig op de hoogte te zijn. Verhoudingsgewijs zeggen mannen, 55-plussers en personen met een bovenmodaal inkomen iets vaker goed geïnformeerd te zijn.

Ruim een derde van de respondenten (38%) is naar eigen gevoel weinig geïnformeerd over het eigen pensioen, 7% geeft aan helemaal niet op de hoogte te zijn.

Voorkeur voor vaste of variabele pensioenuitkering?

Vorafgaand aan het tonen van het standaardmodel is de deelnemers aan het onderzoek gevraagd of hun voorkeur uitgaat naar een vaste of een variabele pensioenuitkering. De kenmerken van beide pensioenuitkeringen zijn bij deze vraag kort toegelicht in de vragenlijst. Iets meer dan de helft van de respondenten (54%) heeft vooraf een voorkeur voor een vaste pensioenuitkering. Een kwart (26%) geeft de voorkeur aan een variabele pensioenuitkering, 20% kan geen keuze maken.

Uit een nadere analyse blijkt dat hoger opgeleiden (31%) vaker een voorkeur voor een variabele pensioenuitkering hebben. Ook respondenten met een bovenmodaal inkomen (31%) kiezen vaker voor een variabele pensioenuitkering. Lager opgeleiden zijn vaker niet in staat een keuze te maken (35%).

Respondenten die niet of weinig op de hoogte zijn van de eigen pensioensituatie kiezen minder vaak (22%) voor een variabele pensioenuitkering en blijken verhoudingsgewijs vaker (24%) geen keuze tussen een vaste variabele pensioenuitkering te kunnen maken.

Toelichting op voorkeur voor vast dan wel variabel

Respondenten met een voorkeur voor een vaste pensioenuitkering noemen 'zekerheid' en 'duidelijkheid' als belangrijkste argumenten. Vooral 55-plussers noemen dit argument verhoudingsgewijs vaak. Naarmate de pensioengerechtigde leeftijd nadert, wordt de behoefte aan financiële zekerheid en duidelijkheid mogelijk groter. Als belangrijkste reden om voor een variabele pensioenuitkering te kiezen wordt een mogelijk hogere uitkering, mogelijk hoger rendement genoemd. Respondenten die geen keuze kunnen maken, noemen dat de verschillen tussen een vaste en variabele pensioenuitkering (nog) onduidelijk zijn. Men weet er te weinig van. Maar ook de toekomst is onduidelijk, zo wordt opgemerkt.

U gaat binnenkort met pensioen: kiest u een vast of een variabel pensioen?

**Pensioenverzekeraar
Nederland**

U ontvangt dit document omdat u een keuze gaat maken tussen een vaste en variabel pensioen. U heeft met premies van uzelf en uw werkgever een pensioenkapitaal opgebouwd bij ons. Van het kapitaal dat op uw pensioendatum beschikbaar komt, koopt u een pensioen. U maakt op dit moment een voorlopige keuze. Als u met pensioen gaat, kiest u definitief. Om u bij uw keuze te helpen, zetten wij de verschillen hieronder op een rij. U kunt er ook voor kiezen om uw pensioen bij een andere pensioenuitvoerder aan te kopen. Met dit document kunt u verschillende pensioenuitkeringen met elkaar vergelijken.

1. Kloppen uw persoonlijke gegevens?

Uw gegevens

Jan Voorbeeld
Geboren op: 12-10-1952
Werkgever: Bouwbedrijf Steiger

Uw partner

Ingnd Voorbeeld
Geboren op: 24-12-1952

Uw pensioengegevens

U heeft een pensioen bij Pensioenverzekeraar Nederland
Datum waarop u met pensioen gaat: 12-10-2017
Hoogte van uw pensioenkapitaal op 12-04-2017: € 50.600

De respondenten beoordelen het eerste tekstblok op het aspect begrijpelijkheid gemiddeld met een 7.1. Slechts een enkeling (3%) geeft een onvoldoende (5 of lager).

7.1

Uit nadere analyse blijkt dat:

- Hoger opgeleiden (7.3) een hogere beoordeling geven dan lager opgeleiden (6.6).
- Respondenten met een bovenmodaal inkomen (7.5) het tekstblok hoger beoordelen op begrijpelijkheid dan respondenten met een benedenmodaal inkomen (6.8)
- Respondenten die goed op de hoogte zijn van de eigen pensioensituatie de tekst positiever beoordelen (7.7) dan respondenten die redelijk (7.3) en weinig/niet op de hoogte zijn (6.9).

Tekstblok 2: 42% juiste antwoord

2. Uw keuze gaat over een deel van uw totale pensioeninkomen

Als u met pensioen bent, bestaat uw inkomen uit 3 onderdelen:

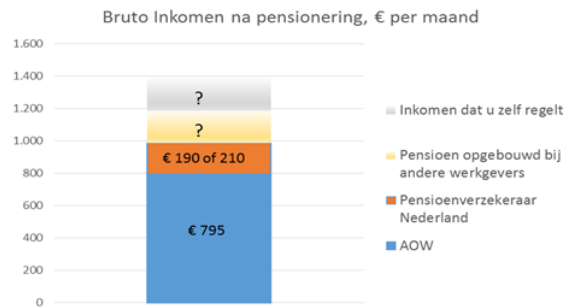
- A. U krijgt AOW van de overheid
- B. U krijgt pensioen dat u via uw werkgever(s) heeft opgebouwd, zoals uw pensioen bij ons.
- C. U hebt misschien zelf extra inkomen voor later geregeld. Bijvoorbeeld een lijfrente of banksparen.

Vul in wat uw totale inkomen is als u met pensioen gaat

De keuze tussen een vast of variabel pensioen gaat over het pensioen dat u van Pensioenverzekeraar Nederland krijgt (zie het oranje blok). Bij het maken van die keuze is het goed om te kijken naar uw totale inkomen als u met pensioen gaat. Misschien krijgt u bij andere pensioenuitvoerders ook de keuze tussen een vast en een variabel pensioen dat u bij hen heeft opgebouwd.

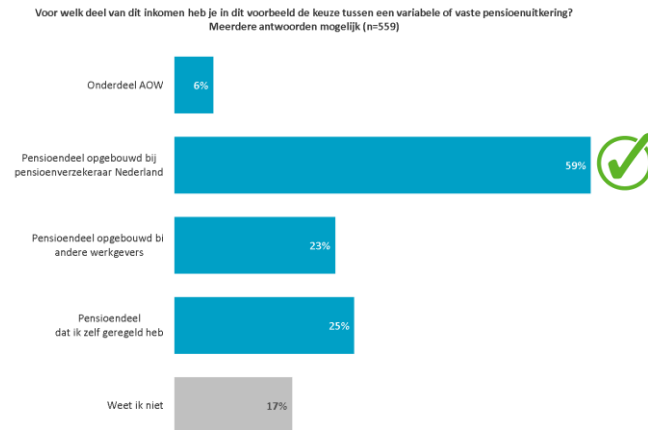
U kunt uw inkomen invullen in onderstaande afbeelding. Hoeveel AOW u krijgt en hoeveel pensioen dat u via uw werk heeft opgebouwd ziet u op www.mijnpensioenoverzicht.nl.

Uw keuze gaat over een vast of een variabel pensioen?

De opmaak van het tekstblok wordt gemiddeld met een 7.0 beoordeeld, begrijpelijkheid gemiddeld met een 7.1 en relevantie gemiddeld met een 6.7

Door middel van een aantal testvragen is nagegaan in hoeverre de respondenten de teksten uit het standaardmodel ook daadwerkelijk begrijpen. De testvraag bij het tekstblok 'Uw keuze gaat over een deel van uw totale pensioeninkomen' luidt: Voor welk deel van dit inkomen heb je in dit voorbeeld de keuze tussen een variabele of vaste pensioenuitkering? De onderstaande figuur toont dat ruim de helft van de respondenten (59%) het goede antwoord heeft gegeven. Echter alleen dit antwoord is goed, 17% noemt naast dit antwoord, ook nog een ander onderdeel van het inkomen, wat dus onjuist is. 42% heeft het juist door alleen het pensioendeel opgebouwd bij pensioenverzekeraar Nederland te noemen. Hoger opgeleiden, respondenten met een bovenmodaal inkomen en respondenten die goed op de hoogte zijn van hun eigen pensioensituatie geven verhoudingsgewijs vaker het goede antwoord.

U gaat binnenkort met pensioen:
kiest u een vast of een variabel pensioen?

Pensioenverzekeraar
Nederland

3. Waar kunt u uit kiezen?

Vast pensioen

Voordeel van een vast pensioen is dat u van te voren weet waar u aan toe bent. Uw pensioen is niet afhankelijk van beleggingen of de gemiddelde levensverwachting. Nadeel is dat uw pensioen niet meestijgt met de prijzen en u daarom steeds minder kunt kopen van uw pensioen.

Variabel pensioen

Voordeel van een variabel pensioen is dat uw pensioen hoger kan worden. Gaan de beleggingen goed dan stijgt uw pensioen. Uw pensioen kan dan meestijgen met de prijzen. Nadeel is dat uw pensioen ook lager kan uitvallen als de beleggingsresultaten tegen vallen.

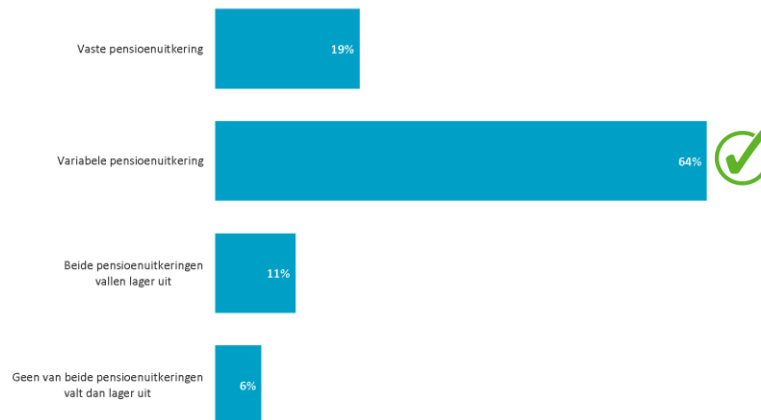
Uw pensioen beweegt mee met de gemiddelde levensverwachting. Uw pensioen zal lager uitvallen als de gemiddelde levensverwachting sneller stijgt dan verwacht. Uw pensioen moet dan namelijk langer uitgekeerd worden.

Wij stellen wij elk jaar opnieuw vast hoeveel pensioen u krijgt.

De testvraag die bij het bovenstaande tekstblok is gesteld, is: Als de levensverwachting sneller stijgt dan verwacht en we met z'n allen ouder worden, welk pensioen valt volgens de tekst dan lager uit?

Iets minder dan twee derde van de respondenten (64%) wist deze vraag goed te beantwoorden. Ook deze testvraag is door hoger opgeleiden, respondenten met een bovenmodaal inkomen en respondenten die goed op de hoogte zijn van hun eigen pensioensituatie, vaker goed beantwoord.

Als de levensverwachting sneller stijgt dan verwachten en we met zijn allen ouder worden, welk pensioen valt volgens de tekst dan lager uit? (n=559)

Naast een beoordeling op de aspecten opmaak (7.1), begrijpelijkheid (7.3) en relevantie (7.3), is de respondenten tevens een markeervraag over het tekstblok voorgelegd: delen van de tekst die duidelijk zijn en begrepen worden konden in de vragenlijst met een digitale groene stift gemarkeerd worden. Delen die niet duidelijk zijn en niet begrepen worden, met een rode.

De markeeropdracht voor dit tekstblok en voor de andere tekstblokken (zie slide 18) is door circa een derde van de respondenten uitgevoerd (hoofzakelijk hoger opgeleiden). Een meerderheid, waaronder dus relatief veel lagere opgeleiden, heeft de moeite niet genomen om duidelijke en niet duidelijke tekstgedeelten te markeren. De resultaten van de markeervragen dienen derhalve met de nodige voorzichtigheid te worden geïnterpreteerd.

De (donker)groene teksten hiernaast tonen aan dat de respondenten zeker het tekstgedeelte over een vaste pensioenuitkering (zeer) duidelijk vinden. Ook de eerste twee zinnen bij de variabele pensioenuitkering zijn duidelijk. Hierna is er sprake van enige verdeeldheid. De blauwe kleur betekent dat de reacties van de respondenten overwegend positief zijn, maar naast respondenten die de tekst duidelijk vinden, zijn er ook respondenten die deze tekstgedeelten niet duidelijk vinden. Oranje of rood gemarkeerde tekstgedeelten ontbreken, wat betekent dat respondenten niet overwegend negatief over de begrijpelijkheid van de tekst zijn.

De resultaten van deze markeervraag komen dus overeen met de cijfermatige beoordeling van de begrijpelijkheid van dit tekstblok (zo ook bij de andere tekstblokken.) Echter de resultaten bij de testvragen laten een ander beeld zien. De respondenten denken de tekst vaak beter te begrijpen dan dat ze in werkelijkheid doen, zo lijkt het.

3. Waar kunt u uit kiezen?

Vast pensioen

Voordeel van een vast pensioen is dat u van te voren weet waar u aan toe bent. Uw pensioen is niet afhankelijk van beleggingen of de gemiddelde levensverwachting. Nadeel is dat uw pensioen niet meestijgt met de prijzen en u daarom steeds minder kunt kopen van uw pensioen.

Variabel pensioen

Voordeel van een variabel pensioen is dat uw pensioen hoger kan worden. Gaan de beleggingen goed dan stijgt uw pensioen. Uw pensioen kan dan meestijgen met de prijzen. Nadeel is dat uw pensioen ook lager kan uitvallen als de beleggingsresultaten tegen vallen. Uw pensioen beweegt mee met de gemiddelde levensverwachting. Uw pensioen zal lager uitvallen als de gemiddelde levensverwachting sneller stijgt dan verwacht. Uw pensioen moet dan namelijk langer uitgekeerd worden. Wij stellen wij elk jaar opnieuw vast hoeveel pensioen u krijgt.

5. Wat is de koopkracht van uw pensioen?

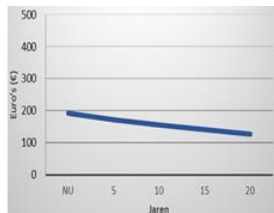

Elk jaar stijgen de prijzen (inflatie). U kunt daardoor elk jaar minder kopen met uw pensioen. Tenzij uw pensioen meestijgt met de prijzen. Dit kan een rol spelen bij uw keuze voor een vast of een variabel pensioen.

Vast pensioen

U ontvangt elk jaar, maandelijks, hetzelfde bedrag. Dit bedrag stijgt niet mee met de prijzen (inflatie). U kunt er dus elk jaar minder voor kopen. De koopkracht van uw pensioen daalt hierdoor elk jaar. In onderstaande afbeelding en tabel ziet u hoeveel de koopkracht naar verwachting in de toekomst daalt door de inflatie.

Let op: u ontvangt elke maand hetzelfde bedrag, alleen de koopkracht van dit bedrag daalt. U kunt steeds minder kopen van uw pensioen. Dit ziet u in onderstaande afbeelding.

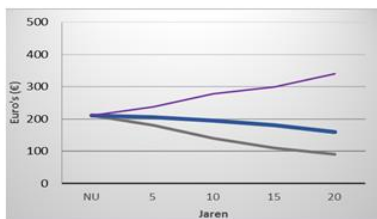
	NU	5	10	15	20
De koopkracht van uw uitkering in euro's	190	172	155	141	128

U leest [hier](#) meer over de koopkracht van uw pensioen

Variabel pensioen

Uw pensioen wijzigt ieder jaar doordat we uw pensioen (deels) beleggen. Of de koopkracht van uw pensioen stijgt of daalt is afhankelijk van de productinvulling, beleggingsresultaten en de inflatie. In onderstaande afbeelding en tabel laten we zien hoe de koopkracht van een variabel pensioen zich kan ontwikkelen met behulp van drie toekomstscenario's:

- Het 'verwachte' scenario gaat uit van normale economische omstandigheden.
- Het 'goed weer' scenario gaat uit van (zeer) gunstige economische omstandigheden.
- Het 'slecht weer' scenario gaat uit van (zeer) ongunstige economische omstandigheden.

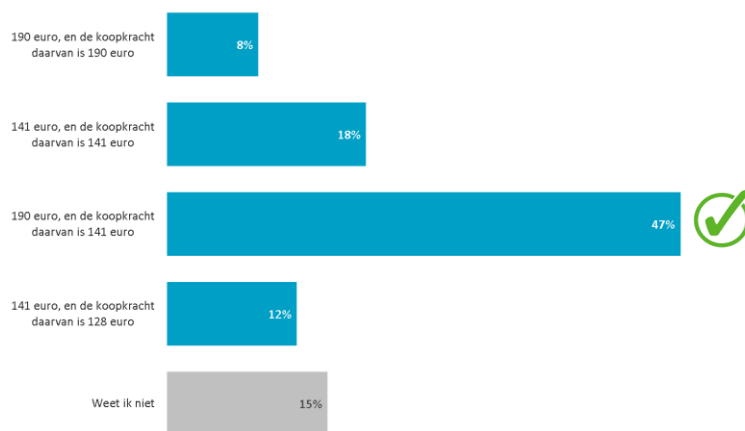
Koopkracht van uw uitkering per scenario	Nu	5	10	15	20
Goed weer	210	240	280	300	340
Verwacht weer	210	205	195	180	160
Slecht weer	210	180	140	110	90

U leest [hier](#) meer over de koopkracht van uw pensioen

De reacties op de opmaak (7.1), begrijpelijkheid (7.1) en relevantie (7.2) zijn vergelijkbaar positief met de reacties op de voorgaande tekstblokken.

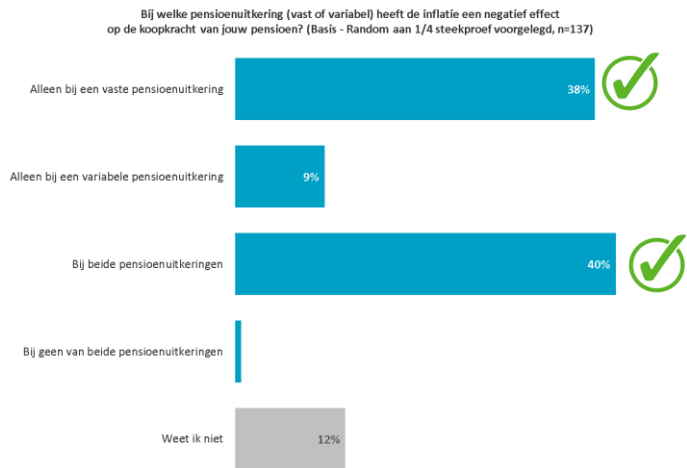
Bij het tekstblok 'Wat is de koopkracht van uw pensioen' zijn vier testvragen gesteld. Iedere respondent is random één van de vier vragen voorgelegd. De eerste vraag: Welk bedrag ontvang je van Pensioenverzekeraar Nederland na 15 jaar bij een vaste pensioenuitkering? En wat is de koopkracht van dit bedrag? Iets minder dan de helft van de respondenten (47%) geeft het goede antwoord op deze vraag.

Welk bedrag ontvang je van pensioenverzekeraar Nederland na 15 jaar bij een vaste pensioenuitkering. En wat is de koopkracht van dit bedrag? (Basis - Random aan 1/4 steekproef voorgelegd, n=143)

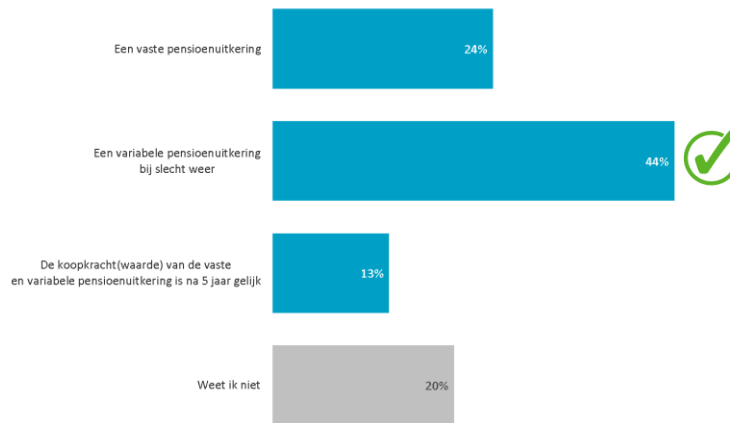
Tekstblok 5: 44% - 78% juiste antwoord

De tweede testvraag bij tekstblok 5 luidde: Bij welke pensioenuitkering (vast of variabel) heeft de inflatie een negatief effect op de koopkracht van jouw pensioen? Bij deze vraag zijn twee antwoorden goed gerekend, waardoor in totaal 78% van de respondenten de vraag goed heeft beantwoord. Immers, een variabele uitkering kan de inflatie corrigeren. Respondenten die op deze wijze redeneren, hebben wellicht voor de eerste antwoordoptie gekozen. Tegelijkertijd klopt het ook dat inflatie ook een negatief effect heeft op de koopkracht van je variabel pensioen.

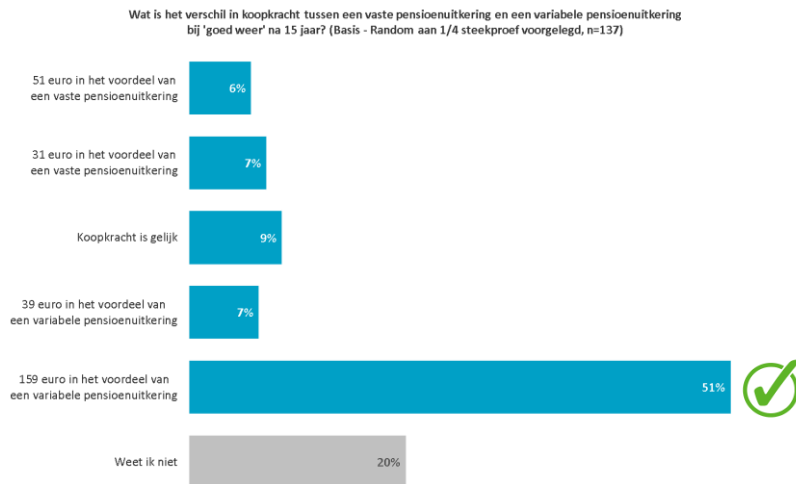
De derde vraag 'Bij welk van de onderstaande opties is de koopkracht van de pensioenuitkering (vast of variabel) 5 jaar na jouw pensioendatum het hoogst' wordt door minder dan de helft van de respondenten juist beantwoord.

Bij welke van de onderstaande opties is de koopkracht van de pensioenuitkering (vast of variabel) 5 jaar na jouw pensioendatum het hoogst? (Basis - Random aan 1/4 steekproef voorgelegd, n=142)

Tekstblok 5: minder helder voor lager opgeleiden

Bij de vierde testvraag is gevraagd naar het verschil in koopkracht tussen een vaste en variabele pensioenuitkering bij 'goed weer' na 15 jaar. De helft van de respondenten vinkt het juiste antwoord aan in de vragenlijst.

Voor alle vier de testvragen bij dit tekstblok geldt dat lager opgeleiden minder vaak het goede antwoord geven en juist vaker voor de antwoordcategorie 'weet niet' kiezen. Ze gokken dus niet zomaar op een antwoord, maar geven aan meer moeite te hebben met het interpreteren van de informatie in het document. Naast tekstbegrip geldt voor de vragen bij blok 5 dat ook het cijfermatig inzicht en de rekenkundige vaardigheden van de deelnemers aan het onderzoek zijn getoetst. De percentages juiste antwoorden kunnen derhalve in een iets ander perspectief bekeken worden, dan de antwoorden op de vragen bij de andere tekstblokken (waar niet gerekend hoeft te worden).

Tekstblok 6: 60% juiste antwoord

6. Hoe sterk kan uw pensioen van jaar op jaar veranderen?

Voor uw keuze is het belangrijk om te weten hoeveel uw pensioen van jaar tot jaar kan veranderen. De vaste uitkering is ieder jaar hetzelfde. De variabele uitkering kan ieder jaar hoger of lager worden.

Hoe groot die schommelingen kunnen zijn, verschilt per uitvoerder. Om uitvoerders met elkaar te kunnen vergelijken hebben we dit uitgedrukt in een getal. Alle pensioenuitvoerders moeten dit getal op dezelfde manier berekenen. Hoe groter het getal, hoe groter de kans dat uw pensioen van jaar tot jaar sterk verandert.

Vast pensioen

U leest [hier](#) meer over de schommelingen

Variabel pensioen

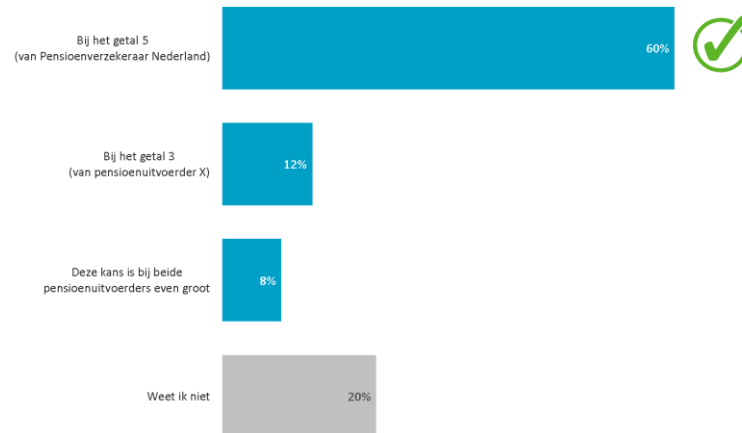
U leest [hier](#) meer over de schommelingen

De opmaak van het tekstblok wordt gemiddeld met een 6.9 beoordeeld, begrijpelijkheid gemiddeld eveneens met een 6.9 en relevantie gemiddeld met een 7.1. Dit is redelijk in lijn met de beoordeling van de voorgaande tekstblokken op deze aspecten.

De testvraag bij dit tekstblok luidde: De berekening van de schommelingen bij een variabele pensioenuitkering door Pensioenverzekeraar Nederland in dit voorbeeld resulteert in een score 5. Stel je wilt Pensioenverzekeraar Nederland vergelijken met pensioenuitvoerder X en op het document van pensioenuitvoerder X wordt het getal 3 vermeld. Bij welke pensioenuitvoerder is het risico het grootst dat je uitkering van jaar tot jaar verandert?

Deze vraag wordt door 60% van de respondenten juist beantwoord. Ook hier geldt wederom dat hoger opgeleiden (73%) vaker het goede antwoord geven dan lager opgeleiden (28%). De groep lager opleiden is sterker vertegenwoordigd in de antwoordcategorie 'weet niet' (43%).

Bij welke pensioenuitvoerder is het risico het grootst dat je uitkering van jaar tot jaar varieert? (n=559)

U gaat binnenkort met pensioen:
kiest u een vast of een variabel pensioen?

Pensioenverzekeraar
Nederland

8. Wat krijgt uw partner als u overlijdt?

In dit document gaan wij ervan uit: dat u van uw pensioenkapitaal koopt:

- een vast of variabel pensioen voor uzelf;
- een pensioen voor uw partner dat ingaat zodra u overlijdt. Dit heet het partnerpensioen. Bij het partnerpensioen heeft u ook verschillende mogelijkheden om uit te kiezen;

U kunt echter ook andere keuzes maken, zoals geen partnerpensioen. Dan is uw ouderdompensioen hoger, dan onder punt 4 ('Hoeveel pensioen krijgt u?') aangegeven.

Vast pensioen

Als u kiest voor een vaste pensioenuitkering dan staan zowel de hoogte van uw pensioen als de hoogte van de uitkering voor uw partner vast. Als u overlijdt dan ontvangt uw partner € 135,- bruto per maand. Dit is 70% van uw ouderdompensioen.

[U leest hier meer over het partnerpensioen](#)

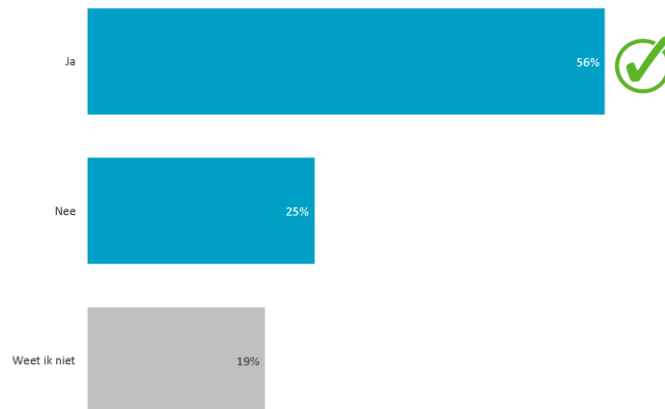
Variabel pensioen

Als u kiest voor een variabele pensioenuitkering dan is ook het partnerpensioen variabel. Het partnerpensioen bedraagt 70% van het pensioen in het jaar van overlijden. Zou u in het eerste jaar overlijden, dan ontvangt uw partner € 147,- bruto per maand. Dit bedrag zal jaarlijks veranderen.

Als u kiest voor de variabele uitkering dan is het ook mogelijk om te kiezen voor een vast partnerpensioen.

[U leest hier meer over het partnerpensioen](#)

Is het mogelijk om voor een variabele pensioenuitkering te kiezen in combinatie met een vast partnerpensioen?
(Basis - Random aan 1/2 steekproef voorgelegd, n=280)

Met betrekking tot het bovenstaande tekstblok zijn twee testvragen gesteld. Een van deze vragen luidde: Is het mogelijk om voor een variabele pensioenuitkering te kiezen in combinatie met een vast partnerpensioen? Uit de figuur hiernaast blijkt dat meer dan de helft van de respondenten (56%) deze vraag juist heeft beantwoord.

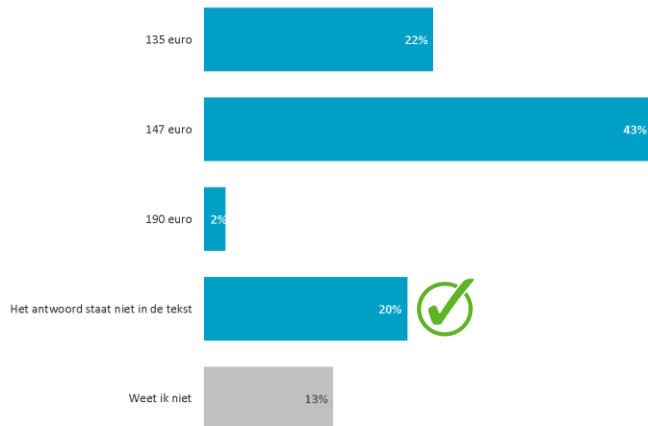
Wederom blijkt dat lager opgeleiden meer moeite hebben om de vraag te beantwoorden. Iets minder dan de helft van deze groep (45%) kiest voor de antwoordcategorie 'weet niet'.

Tekstblok 8: informatie in tweede laag zorgt voor verwarring

De andere testvraag bij het tekstblok 'Wat krijgt uw partner als u overlijdt' was: Stel je kiest voor een variabele pensioenuitkering in combinatie met een vast partnerpensioen. En stel je komt in het eerste jaar te overlijden. Wat is dan het bruto bedrag dat jouw partner per maand ontvangt als jij overlijdt? Van de verschillende testvragen die zijn voorgelegd wordt deze vraag duidelijk het minst vaak (20%) juist beantwoord.

Ook bij een vraag die relatief vaak onjuist beantwoord wordt, onderscheiden de hoger opgeleiden zich in positieve zin. 28% van de hoger opgeleiden geeft het juiste antwoord. De lager opgeleiden zijn ook bij deze vraag sterker vertegenwoordigd in de antwoordcategorie 'weet niet' (29%).

Stel je kiest voor een variabele pensioenuitkering in combinatie met een vast partnerpensioen. Wat is dan het bruto bedrag dat jouw partner per maand ontvangt als jij overlijdt? (Basis - Random aan 1/2 steekproef voorgelegd, n=279)

9. Kunt u uw pensioen bij een andere uitvoerder aankopen?

Ja, dat is mogelijk. Zo kunt u een pensioen kiezen dat het beste bij u past. U kunt er voor kiezen om uw pensioen bij een andere verzekeraar aan te kopen. Andere verzekeraars bieden ook een vast en/of een variabel pensioen aan. Als u ook pensioen heeft opgebouwd bij een pensioenfonds dan kunt u er voor kiezen om uw pensioen bij het betreffende pensioenfonds aan te kopen. Pensioenfondsen bieden een stabiele en/of een variabele uitkering aan. Een stabiele pensioenuitkering is in principe een gelijkblijvend bedrag. Maar onder bepaalde omstandigheden kan het bedrag jaarlijks naar boven of beneden bijgesteld worden.

Alle pensioenuitvoerders die een variabele uitkering aanbieden gebruiken ook dit document. Vraag daarom ook bij andere pensioenuitvoerders dit document op.

Om de invulduur van de vragenlijst beperkt te houden, is bij de tekstblokken 4, 7, 9 en 10 alleen gevraagd naar een beoordeling op aspecten. De opmaak van het tekstblok 9 wordt gemiddeld met een 6.9 beoordeeld, begrijpelijkheid gemiddeld met een 7.0 en relevantie gemiddeld met een 7.1

Blok 4:

Opmaak: 7.1

Begrijpelijkheid: 7.3

Relevantie 7.3

Blok 7:

Opmaak: 7.0

Begrijpelijkheid: 7.0

Relevantie: 7.1

10. Wat moet u nu doen?

U weet nu wat de verschillen zijn tussen een vast en een variabel pensioen. Ook weet u dat het mogelijk is om uw pensioen bij een andere pensioenuitvoerder aan te kopen. Wij adviseren u om de volgende stappen door te lopen:

- Stap 1** Weet u welke keuze u wil maken? Geef dan dit aan ons door via bijgevoegd formulier.
- Stap 2** Extra hulp nodig? Neem dan contact op met ons of met een financieel adviseur. Een financieel adviseur kan u helpen met het begrijpen van de verschillen en wat die voor uw persoonlijke situatie betekenen. Een financieel adviseur brengt hiervoor kosten in rekening.
- Stap 3** Wij sturen u een offerte die op uw keuze is afgestemd. In de offerte staan ook de andere keuzes die u kunt maken: bijvoorbeeld over het partnerpensioen.
- Stap 4** Voldoet de offerte aan uw wensen dan kunt u uw keuze definitief maken. Mocht u nog vragen hebben, dan kunt u contact opnemen met ons of met een financieel adviseur.

Hebt u nog vragen? Neem dan contact met ons op. Wij zijn bereikbaar via <e-mailadres> en op <telefoonnummer>.

De opmaak van het tekstblok 10 'Wat moet u nu doen?' wordt op de drie aspecten gemiddeld net iets hoger gewaardeerd dan het vorige tekstblok: opmaak 7.1, begrijpelijkheid 7.2 en relevantie 7.2.

De begrijpelijkheid van de verschillende tekstblokken wordt gemiddeld met een 7 of net iets hoger beoordeeld. De resultaten van de markeervragen zijn in lijn met dit positieve beoordelingscijfer.

Hoeveel pensioen krijgt u? Vast pensioen Als u voor een vast pensioen kiest, staat het bedrag vast. U ontvangt naar verwachting €190,- bruto per maand, totdat u overlijdt. De vaste uitkering is lager dan de variabele uitkering, omdat u betaalt voor de zekerheid dat uw pensioen gelijk blijft. Variabel pensioen Als u voor een variabel pensioen kiest, is uw pensioen elk jaar anders. In het eerste jaar ontvangt u naar verwachting €210,- bruto per maand. Dit is meer dan wanneer u voor een vaste uitkering zou kiezen. Dit komt doordat uw uitkering minder zeker is. Hoe hoog uw uitkering in de andere jaren is, is afhankelijk van onder meer de beleggingsresultaten. Een variabel pensioen levert naar verwachting een hoger pensioen op dan een vast pensioen, maar biedt minder zekerheid.

Wat is de koopkracht van uw pensioen? Elk jaar stijgen de prijzen (inflatie). U kunt daardoor elk jaar minder kopen met uw pensioen. Tenzij uw pensioen meestijgt met de prijzen. Dit kan een rol spelen bij uw keuze voor een vast of een variabel pensioen. Vast pensioen U ontvangt elk jaar, maandelijks, hetzelfde bedrag. Dit bedrag stijgt niet mee met de prijzen (inflatie). U kunt er dus elk jaar minder voor kopen. De koopkracht van uw pensioen daalt hierdoor elk jaar. In onderstaande afbeelding en tabel ziet u hoeveel de koopkracht naar verwachting in de toekomst daalt door de inflatie. Let op: u ontvangt elke maand hetzelfde bedrag, alleen de koopkracht van dit bedrag daalt. U kunt steeds minder kopen van uw pensioen. Dit ziet u in onderstaande afbeelding. Variabel pensioen Uw pensioen wijzigt ieder jaar doordat we uw pensioen (deels) beleggen. Of de koopkracht van uw pensioen stijgt of daalt is afhankelijk van de productinvulling, beleggingsresultaten en de inflatie. In onderstaande afbeelding en tabel laten we zien hoe de koopkracht van een variabel pensioen zich kan ontwikkelen met behulp van drie toekomstscenario's: Het 'verwachte' scenario gaat uit van normale economische omstandigheden. Het 'goed weer' scenario gaat uit van (zeer) gunstige economische omstandigheden. Het 'slecht weer' scenario gaat uit van (zeer) ongunstige economische omstandigheden.

Hoe sterk kan uw pensioen van jaar op jaar veranderen? Voor uw keuze is het belangrijk om te weten hoeveel uw pensioen van jaar tot jaar kan veranderen. De vaste uitkering is ieder jaar hetzelfde. De variabele uitkering kan ieder jaar hoger of lager worden. Hoe groot die schommelingen kunnen zijn, verschilt per uitvoerder. Om uitvoerders met elkaar te kunnen vergelijken hebben we dit uitgedrukt in een getal. Alle pensioenuitvoerders moeten dit getal op dezelfde manier berekenen. Hoe groter het getal, hoe groter de kans dat uw pensioen van jaar tot jaar sterk verandert.

Wat krijgt uw partner als u overlijdt? In dit document gaan wij ervan uit dat u van uw pensioenkapitaal koopt: - een vast of variabel pensioen voor uzelf; - een pensioen voor uw partner dat ingaat zodra u overlijdt. Dit heet het partnerpensioen. Bij het partnerpensioen heeft u ook verschillende mogelijkheden om uit te kiezen; U kunt echter ook andere keuzes maken, zoals geen partnerpensioen. Dan is uw ouderdompensioen hoger, dan onder punt 4 ('Hoeveel pensioen krijgt u') aangegeven. Vast pensioen Als u kiest voor een vaste pensioenuitkering dan staan zowel de hoogte van uw pensioen als de hoogte van de uitkering voor uw partner vast. Als u overlijdt dan ontvangt uw partner € 135,- bruto per maand. Dit is 70% van uw ouderdompensioen. Variabel pensioen Als u kiest voor een variabele pensioenuitkering dan is ook het partnerpensioen variabel. Het partnerpensioen bedraagt 70% van het pensioen in het jaar van overlijden. Zou u in het eerste jaar overlijden, dan ontvangt uw partner € 147,- bruto per maand. Dit bedrag zal jaarlijks veranderen. Als u kiest voor de variabele uitkering dan is het ook mogelijk om te kiezen voor een vast partnerpensioen.

Kunt u uw pensioen bij een andere uitvoerder aankopen? Ja, dat is mogelijk. Zo kunt u een pensioen kiezen dat het beste bij u past. U kunt er voor kiezen om uw pensioen bij een andere verzekeraar aan te kopen. Andere verzekeraars bieden ook een vast en/of een variabel pensioen aan. Als u ook pensioen heeft opgebouwd bij een pensioenfonds dan kunt u er voor kiezen om uw pensioen bij het betreffende pensioenfonds aan te kopen. Pensioenfondsen bieden een stabiele en/of een variabele uitkering aan. Een stabiele pensioenuitkering is in principe een gelijkblijvend bedrag. Maar onder bepaalde omstandigheden kan het bedrag jaarlijks naar boven of beneden bijgesteld worden. Alle pensioenuitvoerders die een variabele uitkering aanbieden gebruiken ook dit document. Vraag daarom ook bij andere pensioenuitvoerders dit document op.

Respondenten die op het aspect begrijpelijkheid een onvoldoende hebben gegeven, is gevraagd hun negatieve beoordeling toe te lichten. Hieronder een bloemlezing van de commentaren bij de verschillende tekstblokken.

#1: U gaat binnenkort met pensioen...

“Veel tekst waardoor het minder interessant wordt om te lezen. Dit moet je twee soms drie keer lezen om het te snappen.”

“Ik vind het te veel tekst en dan verlies ik al direct mijn concentratie.”

“Ik moet blijkbaar iets doen voor mijn pensioen? Ik snap het niet, ik spaar toch al voor mijn pensioen?”

“Het ziet er onoverzichtelijk uit. Saaie tekst, slechte kleuren.”

“Veel te grote lap tekst zonder enige opmaak.”

#2: Wat is uw totale pensioeninkomen?

“Je hebt het over A, B en C en komt met vier kleurenblokjes?”

“Een plaatje met vraagtekens?”

“Abracadabra.”

“Het geheel komt onrustig en chaotisch over.”

“Allemaal verschillende bedragen. Ik mis een bedrag dat je werkelijk ontvangt.”

“Eerste alinea gaat over A, B en C, De tweede alinea over een pensioenverzekeraar? Verwarrend.”

#3: Kiest u voor een vast of een variabel pensioen?

“Mix levensverwachting en variabel is verwarrend.”

“Dit moet toch eenvoudiger kunnen?”

“Er staat wel in wat er kan gebeuren, doch op geen enkele wijze wat bijvoorbeeld 1% daling van de aandelenmarkt voor invloed heeft, dus veel te algemeen en totaal geen diepgang om tot een afgewogen keuze te komen.”

“Vaag!”

#4: Hoeveel pensioen krijgt u?

“Hoogte van pensioen de komende 20 jaar is koffiedik kijken.”

“Niet begrijpelijk opgeschreven.”

“Ik krijg bij de tekst over een variabele pensioenuitkering associaties met woekerpolis. Het zal veel mensen aanspreken die dan dus stoppen met lezen wat de risico's zijn. Een lager rendement behoort ook tot de mogelijkheden, dat zou duidelijker vermeld moeten worden.”

#5: Wat is de koopkracht(waarde) van uw pensioen?

“Koopkracht, inflatie? Ik ben het kwijt. Er het blokje let opmaakt het er niet eenvoudiger op.”

“Te veel, vage informatie.”

“Veel tekst, drukke opmaak.”

Pensioen heeft al de naam moeilijk te zijn en dan staan er ook nog heel veel termen in, waar ik moeite mee heb, bijvoorbeeld productinvulling. Ook woorden als koopkracht' en 'inflatie' zijn best lastige begrippen.”

“Te veel moeilijke termen in een saaie tekst.”

#6: Hoe kan uw pensioen van jaar tot jaar veranderen?

“Een soort nietszeggende informatie. Wat kan ik hiermee?”

“Wat zeggen de getallen 1 tot 7? staan ze ergens voor?”

“Wat houdt de mate van schommeling in, 5%, 10%, 30%, 60%? Het is me niet duidelijk.”

“Dat de ene schommeling de andere niet is, zegt niets over de werkelijke schommeling.”

“De hele achterliggende berekening is vaag. Hoe komen ze tot deze cijfers?”

“Ingewikkeld en vermoeiend.”

“Hier snap ik echt helemaal niets van.”

#8: Wat krijgt uw partner als u overlijdt?

“Geen idee wat er wordt bedoeld met pensioenkapitaal kopen.”

“Pensioen bouw je toch op? Waarom gaat het hier dan ineens over kopen?”

“Omdat de bedragen zo dicht tegen elkaar aanliggen, komen de verschillen tussen een vaste en variabele pensioenuitkering niet goed uit de verf.”

“Sommige informatie, zoals keuze voor geen partnerpensioen komt zomaar uit de lucht vallen zonder dat daar ook maar enige toelichting op wordt gegeven. Net als de slotzin over mogelijkheid om vast partnerpensioen te kiezen bij een variabele uitkering. Het bedrag, of hoe dat tot stand komt, staat nergens genoemd. Dat maakt het allemaal moeilijk te begrijpen.”

“Variabel en vast pensioen wordt veel te veel door elkaar gegooid bij het partnerpensioen. Te ingewikkeld allemaal.”

#9: Kunt u uw pensioen bij een andere uitvoerder aankopen?

“Onduidelijk hoe dit kan, bij pensioenopbouw via werkgever bestaat toch geen keuzevrijheid?”

“Je bouwt toch alleen pensioen op bij een Pensioenfonds, waar anders? Gaan we het nu ook hebben over lijfrentes of zo?”

7.0

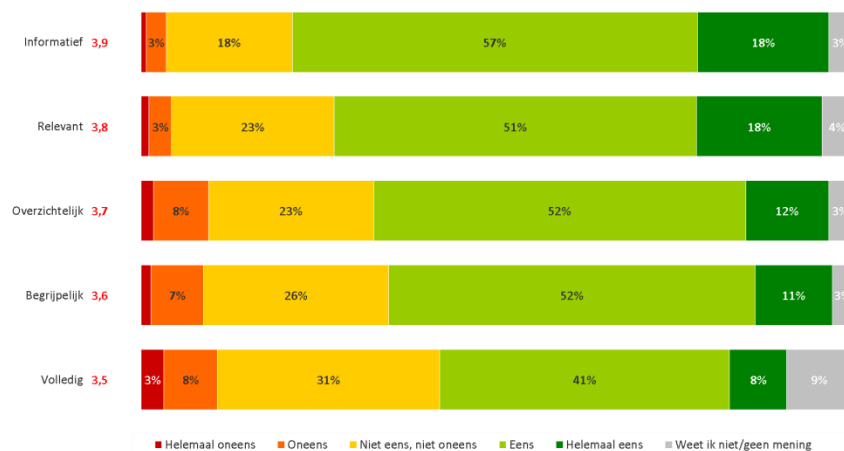
Door middel van een rapportcijfer hebben de respondenten aangegeven in hoeverre het standaardmodel hen helpt bij het maken van een keuze tussen een vaste en variabele pensioenuitkering.

Met een gemiddelde beoordeling van 7.0 kan worden vastgesteld dat de respondenten tevreden zijn over de hulp die het document biedt. Een relatief klein deel van de respondenten (12%) is minder enthousiast en geeft een onvoldoende.

De respondenten is tevens gevraagd om het standaardmodel op een aantal aspecten te beoordelen. Naar de mening van de respondenten is het document bovenal informatief. Driekwart van de respondenten is het met deze uitspraak eens. Meer dan twee derde (69%) vindt het document relevant. De meningen over de vraag of het document volledig is, zijn wat sterker verdeeld. De helft van de respondenten (49%) vindt het document volledig. De andere helft stelt zich neutraal op of is het niet eens met deze uitspraak.

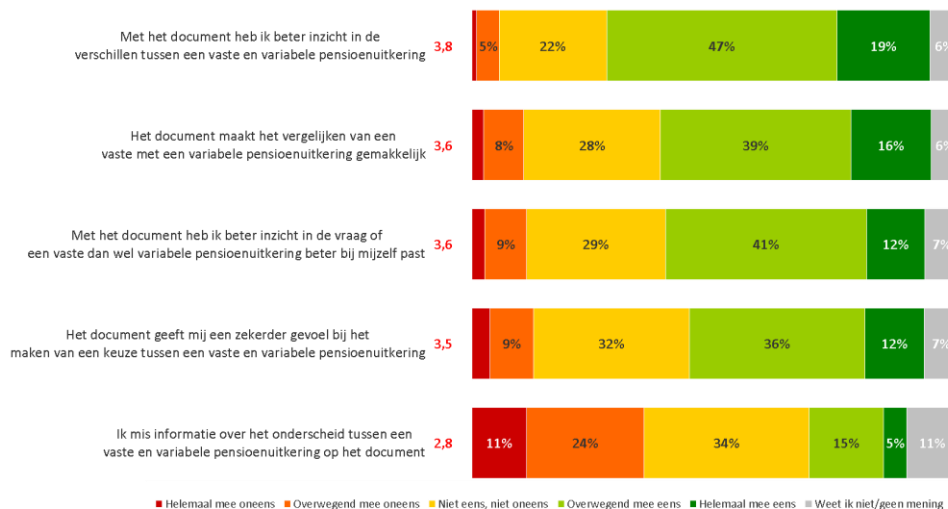
Hoger opgeleiden vinden het document vaker informatief en relevant. Lager opgeleiden zijn het verhoudingsgewijs juist vaker oneens met deze uitspraken. Hetzelfde geldt voor respondenten die goed vs. respondenten die niet goed op de hoogte zijn van hun eigen pensioensituatie.

In hoeverre ben je het eens of oneens met de volgende uitspraken?
Dit document is... (n=559)

De reacties op de stellingen in de figuur rechts vormen nogmaals een bevestiging dat de respondenten het standaardmodel positief waarderen. Twee derde van de respondenten (66%) is van mening dat het document beter inzicht biedt in de verschillen tussen een vaste en variabele pensioenuitkering. Meer dan de helft (55%) onderschrijft de stelling dat het document het vergelijken van een vaste met een variabele pensioenuitkering gemakkelijker maakt. Een minderheid (20%) is het eens met de 'negatieve' stelling dat er informatie mist over het onderscheid tussen een vaste en variabele pensioenuitkering in het document.

In hoeverre ben je het eens of oneens met de volgende stellingen? (n=559)

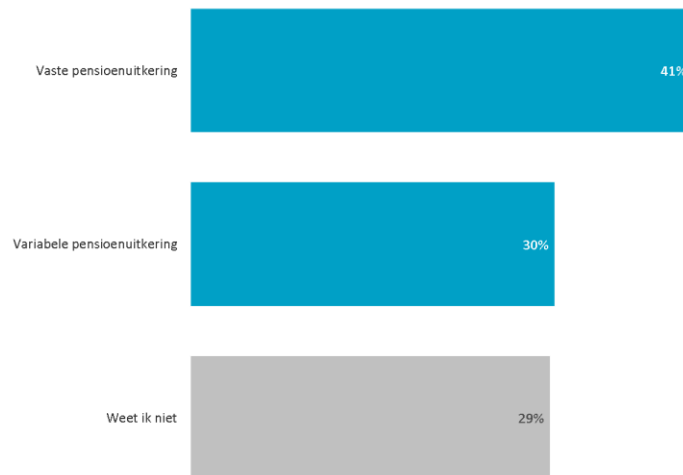

Nadat de respondenten het standaardmodel in zijn totaliteit hebben bekeken en beoordeeld, is wederom de vraag gesteld naar welk type pensioenuitkering hun voorkeur uitgaat. Nog altijd gaat de voorkeur van de meesten (41%) uit naar een vaste pensioenuitkering, maar voorafgaand aan het lezen van het standaardmodel was dit percentage hoger (54%). Het aantal respondenten dat achteraf voor een variabele pensioenuitkering kiest, is iets groter (achteraf 30%, vooraf 26%). Vooral het percentage respondenten dat geen keuze kan maken tussen een vaste en variabele pensioenuitkering is sterk toegenomen (van 20% naar 29%).

Respondenten met een bovenmodaal inkomen (36%) kiezen verhoudingsgewijs vaker voor een variabele pensioenuitkering. Respondenten die niet goed op de hoogte zijn van hun pensioenuitkering kiezen achteraf juist minder vaak (25%) voor een variabele uitkering. Lager opgeleiden zijn relatief sterk vertegenwoordigd in de groep die geen keuze kan maken (46%).

Respondenten die van mening zijn dat het standaardmodel helpt bij het maken van een keuze (beoordelingscijfer 7 of hoger) blijken inderdaad vaker een keuze te maken (78%). Respondenten die het document minder hulpvol vinden, maken duidelijk minder vaak een keuze tussen een vaste en variabele pensioenuitkering (54%).

Nu je het gehele document bekeken hebt, gaat je voorkeur dan uit naar een vaste of variabele pensioenuitkering? (n=559)

De argumenten bij de keuze achteraf voor een vaste dan wel variabele pensioenuitkering zijn dezelfde als die vooraf door de respondenten zijn gegeven. Een vaste pensioenuitkering biedt zekerheid en vastigheid. Een variabele pensioenuitkering biedt uitzicht op een mogelijk beter rendement en een eventueel hogere pensioenuitkering.

1 op de 3 verandert van keuze n.a.v. standaardmodel

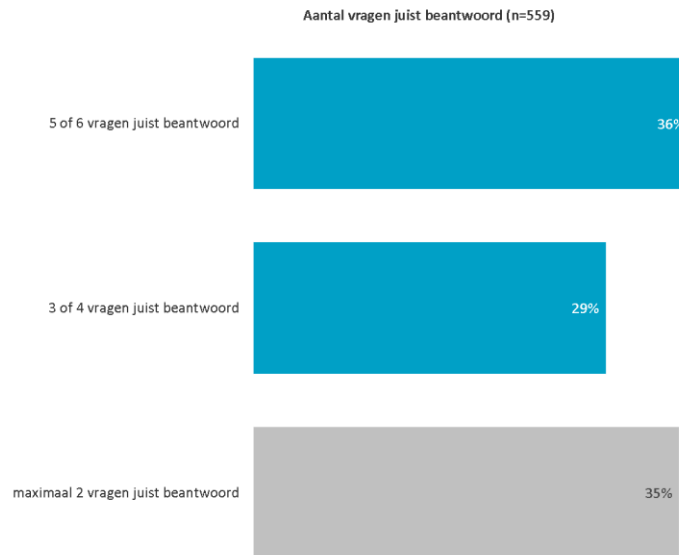
In totaal hebben 199 respondenten (36%) achteraf een andere keuze gemaakt dan vooraf, naar aanleiding van de informatie die ze in het standaardmodel hebben gelezen. Bij een meerderheid (64%) blijft de keuze derhalve onveranderd.

Een nadere analyse van de resultaten leert dat de groep bij wie de voorkeur ongewijzigd is, zich op een aantal punten onderscheidt van de groep die hun voorkeur wel heeft gewijzigd.

Respondenten met een ongewijzigde voorkeur:

- Zijn vaker volledig op de hoogte van hun eigen pensioensituatie (in vergelijking met respondenten die hun voorkeur wel wijzigen)
- Zijn beter in staat om hun voorkeur voor een vaste dan wel variabele pensioenuitkering toe te lichten
- Hebben een grotere voorkeur voor een vaste pensioenuitkering (53%). Opvallend is dat respondenten die van keuze veranderen, vooral switchen van een voorkeur voor een vaste pensioenuitkering naar geen voorkeur/weet niet (45%)
- Geven vaker juiste antwoorden op de testvragen
- Vinden het document vaker begrijpelijk en relevant
- Zijn vaker van mening dat het standaardmodel hulp biedt bij het maken van een keuze tussen een vaste en variabele pensioenuitkering

Ook heeft Motivaction gekeken naar het aantal testvragen dat juist is beantwoord. Een derde van de respondenten (36%) heeft 5 of 6 van de in totaal 6 testvragen die aan ieder zijn voorgelegd juist beantwoord. Daar staat tegenover dat een ongeveer even grote groep (35%) onvoldoende scoort door maximaal 2 vragen juist te beantwoorden.

1 op de 3 beantwoordt(bijna) alle vragen juist

De groep die maximaal 2 vragen juist heeft beantwoord:

- Weet vaker niet wat voor soort pensioenregeling ze op dit moment hebben bij hun werkgever
- Kan vooraf vaker geen keuze maken tussen een vaste of variabele pensioenuitkering (25%)
- Kiest verhoudingsgewijs minder vaak voor een variabele pensioenuitkering (20%)
- Kan de voorkeur voor een vaste dan wel variabele pensioenuitkering vaker niet toelichten
- Vindt het document minder vaak begrijpelijk, overzichtelijk, informatief en relevant
- Mist vaker informatie over het onderscheid tussen een vaste en variabele pensioenuitkering in het document
- Kan na het bekijken van het document nog nadrukkelijker geen keuze tussen vast of variabel maken (39%), kiest minder vaak voor variabel (20%)
- Is lager opgeleid, heeft een lager inkomen
- Is minder vaak van mening dat het standaardmodel hulp biedt bij het maken van een keuze tussen een vaste en variabele pensioenuitkering

Kenmerken van de groep respondenten die 5 of 6 vragen juist heeft beantwoord:

- Zijn beter op de hoogte van de eigen pensioensituatie
- Meerderheid heeft vooraf voorkeur voor een vaste pensioenuitkering (53%)
- Kunnen hun voorkeur voor een vaste dan wel variabele pensioenuitkering vaker onderbouwen
- Vinden het document ook daadwerkelijk vaker begrijpelijk, overzichtelijk, informatief en relevant. Beoordelen de afzonderlijke tekstblokken op de aspecten opmaak, begrijpelijk en relevantie ook (duidelijk) hoger
- Het bekijken van het document zorgt voor een heroverweging: 40% kiest na het lezen voor vast (was vooraf 53%), 36% kiest voor variabel (was vooraf 28%) en 24% kan geen keuze maken (was vooraf 19%)
- Relatief veel respondenten in de leeftijdscategorie 25 t/m 34 jaar (25%) en relatief weinig in de leeftijdsgroep 55 t/m 67 jaar (16%)
- Zijn hoger opgeleid, hebben vaker een bovenmodaal inkomen
- Zijn vaker van mening dat het standaardmodel hulp biedt bij het maken van een keuze tussen een vaste en variabele pensioenuitkering

motivaction

research and strategy

Motivaction International B.V.
Marnixkade 109
1015 ZL Amsterdam

Postbus 15262
1001 MG Amsterdam

T +31 (0)20 589 83 83
M info@motivaction.nl

www.motivaction.nl

